

Ontwikkelingen samenwerking erfgoedpartners Gelderland

Aanleiding en achtergrond

Het erfgoed in Gelderland is van grote waarde en verdient het om behouden en doorgegeven te worden aan huidige en toekomstige generaties. Over dat uitgangspunt bestaat brede overeenstemming. Het waarborgen van een kwalitatief sterke erfgoedzorg in Gelderland is daarom essentieel. Tegelijkertijd is dit geen vanzelfsprekendheid, gezien de maatschappelijke ontwikkelingen van nu en in de toekomst.

Het erfgoed staat voor grote uitdagingen, zoals de druk op de beschikbare ruimte en de gevolgen van klimaatverandering. Daarnaast is sprake van een grillig politiek-bestuurlijk klimaat, waarin de vraag naar publieke middelen toeneemt.

Om die reden hebben de zeven partners van de Gelderse Erfgoedalliantie (GEA) in januari 2025 de handen ineengeslagen om afspraken te maken over intensieve samenwerking. Het betreft Gelders Landschap en Kasteelen (GLK), Stichting Gelderse Kerken (SGK), Gelders Genootschap (GG), Gelders Restauratiecentrum (GRC), Monumentenwacht Gelderland (MW), Erfgoed Gelderland (EG) en Molenfederatie Gelderland (MF).

De belangrijkste drijfveer achter deze samenwerking is de gezamenlijke overtuiging dat intensieve samenwerking noodzakelijk is om de kwaliteit van erfgoed en leefomgeving in Gelderland, nu en in de toekomst, te versterken en duurzaam te borgen. De provincie Gelderland onderschrijft deze urgentie en heeft in haar beleidskader Erfgoed en Cultuur opgenomen dat zij de samenwerking binnen de GEA zowel strategisch als uitvoerend wil verdiepen en versterken. Daarmee wil de provincie bijdragen aan een robuuste erfgoedsector in Gelderland. Vanuit haar stimulerende rol is de provincie actief betrokken bij het samenwerkingsproces.

Wat is er gebeurd sinds de ALV 2025?

Tijdens de ALV van 27 juni 2025 bent u reeds geïnformeerd over de plannen voor een intensievere samenwerking tussen de zeven partners van de Gelderse Erfgoedalliantie.

Op dat moment lag er een intentieovereenkomst van 25 januari 2025. Vanaf 1 juli 2025 zijn de volgende stappen gezet.

Fase 1: Samenwerkingsovereenkomst (januari – juli 2025)

Op 3 juli 2025 hebben de erfgoedpartners en de provincie een samenwerkingsovereenkomst (SOK) ondertekend om verschillende vormen van intensieve samenwerking verder uit te werken.

De belangrijkste verder uit te werken afspraken in de samenwerkingsovereenkomst zijn:

- Inbedding van de molenconsulent bij Erfgoed Gelderland.
- Samenvoegen van Gelders Genootschap (GG), Monumentenwacht (MW) en Restauratiecentrum (GRC) in één organisatie.

De besturen van GG, MW en GRC zien duidelijke synergie tussen hun organisaties en kansen om door intensieve organisatorische samenwerking robuuster en effectiever te werken aan de schoonheid van stad en land.

Hiermee werken de organisaties aan een gezamenlijke visie: het bevorderen van de kwaliteit van de

leefomgeving en het cultureel erfgoed door kennisdeling, advisering en onderwijs voor overheden, bedrijven en particulieren.

De organisaties willen deze visie realiseren via drie samenhangende activiteiten:

- Advisering over omgevingskwaliteit in brede zin, integraal en vanuit ontwerpkracht: de creatieve vertaalslag van wat bestaat naar wat mogelijk is.
- Onafhankelijke ondersteuning van monumenteigenaren en andere betrokkenen met deskundig advies, inspecties en begeleiding bij vraagstukken rondom instandhouding en ontwikkeling.
- Versterking van kennis en vakmanschap rondom restauratiekwaliteit door hoogwaardig en toegankelijk onderwijs, waarmee nieuwe generaties vakmensen worden opgeleid en de continuïteit van kwaliteit in de uitvoering wordt geborgd.

Fase 2: Scenario's samenwerking Gelders Genootschap, Monumentenwacht Gelderland en Gelders

Restauratiecentrum (september – december 2025)

In de periode van medio september tot en met december 2025 zijn verschillende scenario's voor de toekomstige vorm en inrichting van de drie organisaties onderzocht.

Het meest wenselijke scenario bleek een personele unie als eerste stap, met op termijn mogelijk een fusie in de vorm van een vereniging met een stichting. Een personele unie stelt de betrokken organisaties in staat om de gezamenlijke aansturing en onderlinge afstemming op bestuurlijk en directieniveau te versterken.

Een personele unie biedt kansen voor:

- een sterk netwerk tot in de haarvaten van de Gelderse samenleving;
- verdere professionalisering van de dienstverlening;
- grotere robuustheid door continuïteit op sleutelposities;
- meer wendbaarheid door versterkt eigenaarschap en ondernemerschap;
- een bredere organisatie met gezamenlijke ondersteuning op het gebied van HRM, ICT, PR & Marketing en inkoop.

Hierdoor ontstaat een sterkere en effectievere organisatie, waarvan gemeenten, inwoners, bezoekers én medewerkers profiteren.

In december 2025 is deze fase afgerond met het besluit om de personele unie verder uit te werken tot een eerste ontwerp, inclusief een voorstel voor de inrichting van bestuur en directie.

Fase 3: Ontwerp personele unie (januari – mei 2026)

In de periode januari tot en met mei 2026 is het scenario van de personele unie verder uitgewerkt. Daarbij is onder meer gekeken naar:

- de inrichting van een gezamenlijk bestuur;
- de inrichting van een gezamenlijke directie;
- de juridische consequenties;
- de financiële consequenties.

Daarnaast is advies ingewonnen bij een accountant.

Dit heeft geleid tot een besluitdossier, dat op 13 mei 2026 wordt besproken in de stuurgroep van het traject 'Samenwerking Erfgoedpartners'.

Besluitvorming

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 26 juni nemen wij u mee in de achtergronden en conclusies van het voorgenomen besluit.

Wij vragen de ALV op dat moment nog niet om een besluit te nemen over het oprichten van een personele unie. Het voornemen is om later dit jaar hiervoor een extra ledenvergadering bijeen te roepen.